

В.О. Вінтоненко, Н.В. Захарченко
м. Вінниця

ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

***Анотація.** У даній статті обґрунтовано значущість та ефективність використання ділових ігор для формування професійної компетентності майбутніх учителів.*

***Ключові слова:** ділова гра, професійні компетентності вчителя, загальні компетентності, компетентісно-орієнтовані технології навчання, ігрова взаємодія.*

***Annotation.** In this article the importance and effectiveness of business games for the formation of professional competence of future teachers.*

***Keywords:** business game, professional competence of teachers, general competence, competence-oriented technology training game interactions.*

Постановка проблеми. Нині в освіті наявні різноманітні методики і технології, що використовуються у навчальному процесі. Знання цих технологій і методик, уміння використовувати набуті знання у своїй професійній діяльності, це показник сучасної прогресивної кваліфікації вчителя.

Процес підготовки майбутніх учителів має забезпечити їм не лише фундаментальні теоретичні знання, але й широкий спектр практичних професійних умінь і навичок. Однією з важливих форм і методів реалізації нових підходів у навчанні є компетентісно-орієнтовані технології навчання [1, с.129]. Для реалізації даного підходу все частіше використовують активні методи навчання, зокрема, ділові ігри.

Виклад основного матеріалу. Ділова гра – це імітація реальної виробничої ситуації, динамічна форма відтворення професійної діяльності, моделювання системи адекватних стосунків, яка спрямована на закріплення теоретичних знань, формування практичних навичок, на особистісний розвиток майбутнього фахівця [2, с. 44]. Під час гри її учасники мають можливість експериментувати, відпрацьовувати різні професійні дії, припускатися помилок, неприпустимих у реальному житті.

Використання ділових ігор у навчальному процесі дозволяє поступово сформувати у майбутніх учителів їхні професійні компетенції, а саме: комунікабельність, робота в колективі, самовдосконалення, ініціативність і креативність, наполегливість, ціннісні орієнтації, критичність (поміркованість, аналітичне мислення), дисциплінованість, володіння інформаційно-комунікаційними технологіями тощо [3, с.76].

На заняттях із використанням ділових ігор необхідно враховувати такі правила, котрі впливають на якість і результативність гри:

- залучити у роботу максимальну кількість студентів;
- потурбуватися про «психологічну» підготовку учасників гри;
- приділити більше уваги підготовці приміщення, підготувати необхідні матеріали для роботи у великих і малих групах;
- вибір теми, визначення цілей і задач;
- розподіл ролей серед учасників із урахуванням знань і психологічних особливостей студентів;
- розробка структурно-логічної схеми гри, завдань для кожної групи, підгрупи тощо;
- розробка методичних рекомендацій для студентів з повним описанням ігрової ситуації;
- вивчення студентами матеріалів теми, яка вивчається, для обробки різних варіантів рішень;
- розробка системи оцінювання результатів, що відображають рівень сформованих компетенцій.
- подолати стереотипи у навчанні, розвивати творчі здібності студентів, створювати при цьому необхідні умови для формування професійних компетенцій, уміння самостійно мислити, орієнтуватися в новій ситуації, знаходити свої підходи для вирішення проблеми.

Проводячи заняття у формі ділової гри, можна використовувати індивідуальну, парну, групову роботу студентів.

Тематика, цільова установка, форми, методи ділових ігор різні, але всі вони сприяють формуванню загальних і професійних компетенцій. Виділимо групу загальних компетенцій:

1. Розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, проявляти до неї стійкий інтерес.
2. Організовувати власну діяльність, визначати методи вирішення професійних задач, оцінювати їхню ефективність і якість.
3. Приймати рішення в стандартних і нестандартних ситуаціях і нести за них відповідальність.
4. Здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних задач, професійного й особистісного розвитку.
5. Працювати в колективі і команді, взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями.
6. Брати на себе відповідальність за роботу членів команди (підлеглих, учнів), за результат виконання завдань.

Ефективність ділових ігор у порівнянні з традиційними методами навчання полягає у наступному:

- значно економиться навчальний час;
- ефективніше засвоюється навчальна інформація, пов'язана з професійною підготовкою майбутніх учителів у результаті активізації студентів;
- підвищується успішність;

- можливість отримати за результатами діяльності учасників ділової гри достатньо повну картину професійних і особистісних якостей учасників, виявити їхню готовність до майбутньої професійної діяльності.

В ході проведення ділових ігор були відзначені такі результати:

- підвищується інтерес до навчальних занять і до тих проблем, які моделюються й розігруються в ході ділової гри;

- студенти отримують і засвоюють більшу кількість інформації, заснованої на конкретних прикладах, що сприяє формуванню в учасників гри навичок прийняття конструктивних рішень;

- участь у ділових іграх розвиває аналітичне, творче та професійне мислення майбутніх учителів;

- змінюється мотивація студентів до оволодіння майбутньою професією;

- підвищується самооцінка у студентів, а в кого вона завищена, стає більш об'єктивною;

- накопичений у ділових іграх досвід допомагає більш правильно оцінювати можливі реальні ситуації.

Висновок. Застосування на заняттях ділових ігор дає свій позитивний результат: студенти активніше та з цікавістю приймають участь у всіх конкурсах професійної майстерності, олімпіадах і вікторинах, і, що не менш важливо, виявляють підвищений інтерес до своєї майбутньої професії.

Література

1. Вербицкий, А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход [Текст]: метод. Пособие / А. А. Вербицкий. — М.: Высш. Шк., 1991.- 207 с. С.129;142
2. Захарченко Н. В. Педагогічні умови використання ділових ігор у підготовці майбутніх економістів: дис. Канд. Пед. наук: 13.00.04 / Н.В.Захарченко. — Вінниця, 2006. — 236 с.
3. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб./ [О.М. Пехота та ін.]; за ред. І.Я. Зязюна, О.М. Пехоти. — К.: Видавництво А.С.К., 2003 — 240 с.
4. Эльконин Д. Б. Психология игры : монография / Д. Б. Эльконин. — М. : Педагогика, 1978. — 304 с.